

مههاباد قهره داغی

وزهی وشه

سهرهكیترین ئامرازی ئهدهب بههه موو ژانرهكانییهوه، زمانه. بیرکردنهوه بهبی ئهو ئامرازه هیچ بهرهم ناهینیت. سهرهكیترین ئامرازی زمانیش بریتییه له وشه. پیتهكان ههتا نهبن بهوشه، مانایهك نابهخشن. وشه ئهگهر له رستهشدا نهبیت، دهتوانیت مانا ببهخشیت و ببیته سیمبولی دیاردهیهك، وهلی هیشتا پیویستی بهكۆمهکی هاوواتا و دژواتاكانیهتی تا ببیته تیز و ئهنتیتیز. وشهیهك بهتهنیاش دهتوانیت ببیته زاراوهیهك یان دهستهواژهیهکی واتابهخش، بهلام تا ئامبازی بیر و برگهکی دیکه نهبیت، له ئهفسوونهکهی ناگهین. هه موو زاراوه و دهستهواژهیهکی واتابهخشیش بهتهنیاش دهتوانن کاریگهر بن، بهلام که له کات و شوینیکی گونجاودا بهکار دهبرین، کاریگهریهکهشیان چهسپاوتر دهبیت. بۆیه گرنکه بزانی، چی وشهیهک، له چ کاتیک و بۆ چ مه بهستیک بهکاردهبین. وشه دهسهلاتیکی کاریگهری ههیه له پرۆسهی دهبریندا، بهلام ئهو دهسهلاته لهو کاتهدا بهدیار دهکهویت ئهفسوونی ئهو وشهیه که نهینیهکه له ناخی وشهکهدا ههشاره، له لای بهکارهینه رهکهی ئاشکرا بیت و بزانیته بۆچی وا بهکاری دههینیت نهک به جۆریکی تر.

زهردهشت له پهيامه گرنیک و بهناویانگهکهیدا (بیری باش، وتهی باش، کرداری باش)، دهسهلاتی بیپهروای وشه دهخاته روو، بۆیه له نێوان بیرکردنهوه و کرداردا دای ناوه. بیرکردنهوهیهکی فهلسهفی چهند جوان و باش بیت، تا له نێو زماندا رهنگ نه داتهوه،

ناتوانداریت به کردار بکریت. کهواته وته که دهسه لاتی وشهکانی زمان بهرجهسته دهکات، لهه پرۆسه مرۆفانهیه، بریاردهری سهرهکییه لهوهی چلۆن کاریگهری دادهنیت.

"چونکه وشه کرداره، کرداریش خودایه"، ئەم برگهیه له زمانی "فیکتۆر هۆگۆ" وه پزاوته نیو ئەدهب و بایهخی بالای وشهیی خستووته پوو. لهه گوزارهیهدا که له سی وشهیی هاومانادا بهرجهستهیه "وشه، کردار، خودا" پوونتر له پووناکی، هیزی ئافرینهرا نه و پهروهر دگارانیهی وشه مان پی دهناسینی. ئەوانهیی که سهرقائی دنیای ئەدهب و تاقه ئامرازی کار و کرداریان وشهیه، پیویسته هیزی بیپایانی وشه بناسن، تا له کاریگهرییه سهرسوهریه رهکهی بههرمه نه بن و کهسانی دی بههرمه نه بکهن. کۆنفۆشیۆس، په یامبهری فلهسهفهیی تاو، له هیزی وشه وا دهووی که "به بی زانیی هیزی وشهکان، زانیی مرۆف ئەسته مه."

کهواته، له ناو وشه دا وزه هیه، وزهش بریتییه له دوو جوړی سهرهکی، وزهیی رهش و وزهیی گهش، ههر دوو کیشیان کاریگهرن، خراپ و باش، ههر دوو کیشیان به هیزن، هیزی بنیاتنان و هیزی وێرانکردن، کهواته ناسینی جوړی وزهکانی نیو وشهیهک، هیزی ئەو وشهیه دهناسینیو مرۆفیش ئازاده کام یهک لهه هیزان به کار دهبات. ئەدهب، که کۆگایه که بۆ نومايشکردنی بیرى ئینسانی، پیویستی به وزه گهش و پوونا کهیه، که گهر دوو نیکی نوێ به وشه بخولقییو پیشکesh به مرۆفی بکات.

نهینییهکی گهره له نیو ههر وشهیه کدا هیه، دهشی له نیو یهکی یان زیاتر له پیتهکانیدا خوێ کپ کردبیت، دهشی له پرۆسهیی بوون به وشهشدا هیشتا بیدهنگی خوێان بپاریزن و چاوپیتی یهکیتییهک بکهن که له گهل وشه و دهسته واژهی تر دا گیانیکی به هیزیان وه بهربخات و توانای شاراو هیان وه گهر بخات. تا نهینی پیتهکان له ناو وشهکان، تا هیزی وشهکان له نیو برگهکان، تا وزهیی برگهکان له نیو رستهکان، تا توانای رستهکان له نیو دهقدا، نه دۆزیتوه، ئاسته مه ببیت به نووسهر. تا پهیی به ئەفسوونی جیهانی تایبهتی ههر وشهیهک نه بیت، ئەسته مه بتوانی جیهانیکی له وشه بخولقیی که پر بیت له ئافه ریدهی په یامدار. ئەوانهیی که شاکارهکانیان نووسیوه، په ییان به وزهیی وشهکان بر دووه و دهقیکی زیندوو له هه موو چاخهکان و، به سوود بۆ هه موو شوینهکانی گهر دوونیان پیشکesh به مرۆفایه تی کردوه.

ئیمهش له کوردستاندا، ئەوانه مان که ویستومانه و ده مانه ویت تاقه ئامرازان بۆ سه لماندن خودی خو مان له نیو باز نهی بووندا، وشه بیت، پیویسته وهک چۆن گهریدهیهکی تینووی نیو بیابانیکی که له ئاو ده گهریت، ئاوا عه و دالی دۆزینه وهی وزهیی وشه بپن، تا خودیکی کاریگهر له نیو وشه دا بهرجهسته بکهین و پیشکesh به خو مان و هه مووانی بکهین.